

УДК 338.001

Б. М. Данилишин,

Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України

Т. В. Бауліна,

к.е.н., доц., Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України

РЕАЛІЗАЦІЯ БАЗОВИХ ПОЛОЖЕНЬ ІНТЕГРОВАНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Анотація. Визначено основні детермінанти адаптивного управління розвитком потенціалів системно-універсального функціонування. Їх розкрито з урахуванням вагомості впливу на нарощення інноваційного ресурсу та інтелектуального капіталу національного господарства. Визначено місце та цільове спрямування інноваційного потенціалу економіки України, деталізовано його стратегічні завдання у напрямі мобілізації резервів для нарощення інтелектуального капіталу.

Ключові слова: потенціали системно-універсального функціонування, інноваційний потенціал, інтелектуальний капітал національного господарства.

Постановка проблеми. Слід є визнати, що входження України в сучасну глобалізаційну систему та наявність ознак зростання міжнародної конкуренції, вимагає нагального вирішення завдань щодо реалізації технологій адаптивного управління не лише стратегічним потенціалом національного господарства, а й ключовою його підсистемою – потенціалами системно-універсального функціонування в цілому, та інтелектуальним потенціалом, зокрема. Вирішення зазначених, і, на думку автора, найважливіших проблем забезпечить реалізацію дії механізму ініціювання процесів забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності національної економіки. Незважаючи на визначений пріоритет щодо євроінтеграції та сучасні спроби суб'єктів державного управління забезпечити державі достойне місце у спільноті високорозвинених економік світу, економічна система України, на жаль, поки що не може пишатися технічним, технологічним і структурним рівнями розвитку вітчизняної економіки. Відтак, інтеграція нашої держави в світову ринкову систему прискореними темпами і без усунення технічних, технологічних і структурних розбіжностей може спровокувати численні негативні й незворотні наслідки, які унеможливлять відновлення рівноваги у внутрішньому середовищі економічної системи держави (серед яких, наприклад, може виникнути надвисокий ризик для України – увійти до економічної групи країн, так названого, периферійного складу). Тому і постає питання активізації, а не реалізації лозунгової політики переходу економіки України на шлях інноваційних перетворень. Особливо актуальними є проблеми сформування дієвого механізму трансформації реальних знань у технологічні нововведення, за рахунок чого можна отримати синергетичний ефект для інтенсифікації процесів формування й нарощення інтелектуального капіталу (експериментально перевірені модельні вирішення та побудований об'єктивний прогноз, що стосується можливостей підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки та реалізації стратегії за визначеною у попередніх працях [1 – 3] траєкторією довгострокового економічного зростання засвідчують достовірність авторської гіпотези).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблем. У зв'язку із зазначеним вище, питання, що присвячені сформуванню економіки інформаційного типу та реалізації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки України можна вважати актуальними і на сьогоднішній день. Хоча, в сучасних умовах нарощення загроз світової фінансової кризи, проблема управління потенціалом сучасної економіки, у тому числі системно-універсального функціонування деталізована у наукових працях Л. Абалкіна, О. Алімова, В.Гесця, А. Голюкова, Б. Данилишина, І. Ігнатієвої, Б. Кваснюка, С. Мочерного, С. Пиріжкова, В. Черняка, М. Чумаченка, В. Щелкунова та ін. [4 – 9]

Формування цілей. Сучасний етап розбалансованості та деградації української економіки вимагає визнання пріоритетною проблему управління потенціалами системно-універсального функціонування у цілому та інтелектуальним, зокрема. Відповідно до визначеної вище мети, основними завданнями даної статті є з урахуванням особливостей сучасного історичного етапу розвитку економіки України запропонувати комплекс власних оціночних категорій та розробити пропозиції щодо реформування резервів реалізації інноваційної моделі розвитку, спрямувавши зусилля на регенерації реального сектору економіки. Слід зазначити, що для розв'язання цього завдання доцільно скористатися визнаними засобами методології економічних досліджень, зокрема, врахувати базові положення системного підходу та аналізу, які дозволяють встановити емергентні властивості системи управління інноваційним потенціалом та визначити оптимальний режим його функціонування.

Вклад основного матеріалу. В Україні за останні вісімнадцять років в наслідок непослідовності проведення політики формування й нарощення потенціалів системно-універсального функціонування, а також низьку ефективність використовуваного інструментарію науково-технологічної та інноваційної політики спостерігаються тенденції:

- 1) знищення технологічної домінанти конкурентоспроможності;
- 2) зростання темпів відставання економічної системи від інноваційної здатності економік розвинутих країн. Це, як, наслідок, зумовить:
 - а) втрату конкурентної позиції національного господарства;
 - б) гальмування розвитку високотехнологічних галузей промисловості;
 - в) зниження якості, конкурентоспроможності та кваліфікацію національної робочої сили.

Збереження таких тенденцій в подальшому може призвести до нарощення загроз національним економічним інтересам. З огляду на імовірність виникнення ризиків та інтенсифікації процесів об'єктивізації у економічному просторі глобальних викликів першочергового значення набуває необхідність розроблення адекватної сучасним соціально-економічним процесам моделі використання і України потенціалів системно-універсального функціонування. Визнаємо, що в економічній теорії існує три найтипівіші підходи до формалізації моделі відтворення економічного процесу, а саме:

- ресурсна модель без високотехнологічного виробництва (природні ресурси – виробництво – гроші);
- інноваційна модель (трансформація грошей на дослідження в знання – трансформація знань у майстерність працівників та інновацій – перетворення

інновацій у товар – гроші);

– інтелектуально-донорська модель (скорочений варіант інноваційної моделі, з якого вилучена стадія виробництва).

Як свідчить міжнародний досвід – найбільш доцільною вважається реалізація другого типу моделі економічного відтворення. Проте в Україні на даний час домінує саме ресурсна та інтелектуально-донорська моделі формування і використання потенціалів, унеможливує генерування інтелектуального капіталу та його нарощення. Хоча визнаним є той факт, що згадані моделі у стратегічній перспективі відтворюють порівняно низький ефект, оскільки призводять до:

- а) виснаження ресурсної бази країни;
- б) відтоку факторів виробництва національної економіки за кордон;
- в) унеможливлення досягнення високих показників якості життя та добробуту населення.

Підкреслимо, що Україна має потенційні внутрішні можливості й зовнішні умови для відтворення основних ознак загальноекономічного прискорення за рахунок активізації власних інноваційних та інтелектуальних чинників мобілізації внутрішніх резервів. Насамперед, це існування:

- а) достатнього рівня розвиненості науково-технічного, кадрового та інтелектуального потенціалів;
- б) сформованої і адекватної реальним соціально-економічним та виробничо-господарським процесам навчально-наукової системи;
- в) високого освітнього рівня населення;
- г) кваліфікованої робочої сили, яка згідна працювати за не високу платню.

Впровадження досягнень науки і техніки у реальне життя призведе до реструктуризації та модернізації базових галузей економіки, заміни одних елементів виробничої системи іншими, більш прогресивними. До них можна віднести приклад, впровадження нових технологій за результатами прикладних наукових досліджень, а також ті вдосконалені на базі використання нових знань [5]. За останні роки в Україні було сформовано основи правової бази, що стимулює науково-технічну й інноваційну діяльність, створено десятки зон і територій пріоритетного розвитку, функціонують десятки інноваційних центрів, з'являються технопарки, створено численні підрозділи відповідальні за інноваційний розвиток [9]. Проте, при цьому, не варто й ідеалізувати стартові можливості України щодо радикальних перетворень, оскільки перетворення в рамках інноваційної моделі пов'язані тісними причинно-наслідковими зв'язками із наявністю й ефективним залученням досить значних фінансових ресурсів. Наприклад:

- 1) лише для зміни структури економіки на 1,0 % необхідні капіталовкладення, еквівалентні 2,0 – 3,0 % ВВП;
- 2) сучасний структурний розвиток національної економіки не відповідає сучасним викликам і найважливішим загальноосвітнім тенденціям;
- 3) не забезпечено достатніх темпів розвитку низки профільних наукоємних галузей (аерокосмічна, виробництво наноматеріалів, окремі виробництва у фармацевтичній, електронній та електротехнічній промисловості), здатних стати основою високотехнологічного зростання економіки країни.

Відтак, констатуємо: Україна відтвориться як високотехнічна держава з інноваційною моделлю економічного зростання за умови впровадження адекватної промислової політики, а також реалізації концепції науково-технічного зростання, оновлення основних виробничих засобів, впровадження енерго-, еколого- та матеріалозберігаючих технологій, створення цілісного промислово-науково-технологічного комплексу, що сприятиме повному задоволенню внутрішніх потреб країни та підвищення зовнішньоекономічної ефективності. Проте, з огляду на незначну частку інноваційної продукції у загальному обсязі реалізації, яка не перевищує за останні роки 5,0 %, варто зазначити, що лише 12,0% від загальної кількості зареєстрованих підприємств брали участь в інноваційній діяльності, що робить малоймовірними наші шанси на відтворення сталого зростання [8].

Результати, що наведені у робота [1 – 3] та розрахунки автора, що опубліковано у [12 – 13] дозволили:

- а) встановити найсприятливіші до деструктивних впливів та факторів системно-функціонального спрямування сфери національної економіки;
- б) визначити склад і спрямувати інерційність та властивості до резистентності (несприйняття) окремих елементів багатокomпонентної системи супроти масштабної транснаціоналізації українського економічного простору;
- в) у процесі прогнозування основних макроекономічних показників, виокремити суттєві обмеження та ключові детермінанти процесу формування і використання стратегічного потенціалу економіки, що піддаються впливові фактору інерційності розвитку;
- г) класифікувати інерційність детермінантів (підсистем) при прийнятті оптимізаційних рішень системою державного управління щодо кореляції економічної політики у три гетерархії за вагомістю: 1) ключовими складовими інтенсифікації процесів формування стратегічного потенціалу української економіки; 2) конститутивними підсистемами формування інституціональної бази для перетворень в реальному секторі економіки; 3) цільовими компонентами забезпечення трансформаційних процесів; д) визначити цільові орієнтири розвитку національного господарства та оцінити до 2030 року параметри структурної перебудови реального сектору економіки за двома сценаріями:

I) у разі відмови від **реалізації інтегрованої концепції формування інтелектуального капіталу та його ідентифікації** (ІКФ_{ІКІ});

II) у разі провадження оптимізаційних заходів та реалізації базових положень ІКФ_{ІКІ}.

Реальним результатом проведеного дослідження та здійснення процедур оцінювання майбутньої ефективності інтелектуальних елементів макрорегенерації здійснені як на етапі їх проектування, так і при експериментальній перевірці адекватності розроблених модельних рішень. Пропоновані до використання практичні рекомендації автора статті щодо: а) обрання раціонального варіанта стратегії; б) здійснення кількісного виміру траєкторії досягнення визначеної для національного господарства мети; в) підкріплення докладним описом математичних конструкцій – дозволили провести експериментально-дослідну перевірку розроблених моделей, а за результатами прогнозування макроекономічних параметрів розвитку української економіки за моделями **формування й поширення потенціалів нагромадження інтелектуального капіталу** зокрема та системно-універсального функціонування в цілому можна визнати наступне:

1) реалізація інтегрованої концепції формування інтелектуального капіталу та його ідентифікації обґрунтовує необхідність реформування державної системи стратегічного управління національним господарством;

2) побудований автором статті комплексний прогноз витрат на реалізацію зазначеної концепції засвідчив пріоритетний вплив на параметри інтелектуалізації, організаційне та матеріальне втілення новачій існуючої структури фінансування та інерційність детермінант провадження сучасної інноваційної політики в державі, зокрема щодо удосконалення комунікаційної та організаційної структур національної інноваційної системи;

3) прогноз темпів зростання інвестицій в основний капітал до 2030 р. за двома варіантами розвитку подій (при відмові від реалізації та у разі введення положень ІКФ_{ІКІ}), а також сценарний прогноз структурних змін дозволяють встановити імовірнісні межі структурної перебудови у реальному секторі економіки держави до 2030 р., які засвідчують:

а) у разі нагромадження інтелектуального капіталу, зберігаючи властивості сучасної економічної політики в реальному секторі, проте із вагомим зменшенням частки енергоресурсоємних галузей в структурі (із 62,5% до 48,3%);

б) у разі відмови від провадження положень ІКФ_{ІКІ} – подальше нарощення деструктивних тенденцій, зокрема, стосовно падіння: обсягу випуску промислової продукції в цілому та наукоємної, зокрема; зростання енергоємності ВВП тощо. При цьому, слід зазначити наступне: частка енерго-ресурсозатратних галузей в структурі національної промисловості вернеться до рівня 1995 року, і становитиме 60,70 % (табл. 1);

в) при об'єктивному усвідомленні змісту та необхідності активізації політики нагромадження інтелектуального капіталу України, значення кількісних параметрів рівня нагромадження прямо пропорційне (корелює) показникам економічної динаміки в державі.

З огляду на представлені результати прогнозу можна вважати однією з найгостріших проблем сучасного державотворення – розв'язання об'єктивних суперечностей, властивих процесам формування й поширення стратегічного потенціалу в цілому та елементної його групи – системно-універсального функціонування, зокрема. Враховуючи об'єктивність процесів стосовно сформування сутності:

1) інтелектуального капіталу, що поступово посідає одне із вагомих місць у складових сучасного інформаційного ринку;

2) фундаментальних економічних суперечностей розширеного виробництва, що розкривається у функції стимулювання загальноекономічного прискорення,

то необхідно визнати наступне: найважливішою рисою суперечностей в контексті інтенсифікації процесів генерування інтелектуального капіталу є конститування рушійної сили розвитку людства на сучасному етапі історії – нагромадження організаційного, управлінського, наукового, інтелектуального та інших інноваційно-інноваційних потенціалів, тобто сукупності потенціалів системно-універсального функціонування національного господарства.

Періоди, роки	У разі відмови від провадження ІКФІ									У разі реалізації базових положень ІКФІ								
	частка галузей			темпи зростання витрат на освіту в розрахунок на 1 особу (до попереднього року), %			агрегований показник-індикатор			частка галузей			темпи зростання витрат на освіту в розрахунок на 1 особу (до попереднього року), %			агрегований показник-індикатор		
	енерго-ресурсозатратних, %	науко-емних, %	відношення енерго-ресурсозатратних до наукоємних	у професійно-технічних закладах	у вищих навчальних закладах	у цілому в освіті	інтелектуального потенціалу	ефективності використання інтелектуального капіталу**	енерго-ресурсозатратних, %	науко-емних, %	відношення енерго-ресурсозатратних до наукоємних	у професійно-технічних закладах	у вищих навчальних закладах	у цілому в освіті	інтелектуального потенціалу	ефективності використання інтелектуального капіталу**		
Ретроспективні макроекономічні тенденції в системі державного регулювання економікою																		
1995	60,70	39,30	1,545	7,5	3,3	7,1	42,8	1,2	60,70	39,30	1,545	7,5	3,3	7,1	42,8	1,2		
2000	70,90	29,10	2,436	7,6	3,6	6,7	41,0	1,1	70,90	29,10	2,436	7,6	3,6	6,7	41,0	1,1		
2005	62,10	37,90	1,639	8,2	3,3	6,9	37,2	0,9	62,10	37,90	1,639	8,2	3,3	6,9	37,2	0,9		
2008	62,50	37,50	1,667	8,2	3,2	8,0	38,1	1,0	62,50	37,50	1,667	8,2	3,2	8,0	38,1	1,0		
2009	62,83	37,17	1,676	7,8	7,1	7,9	37,2	0,9	59,80	40,20	1,488	7,8	7,1	7,9	39,2	1,1		
Прогнозні макроекономічні тенденції в системі державного регулювання економікою																		
2010	62,80	37,20	1,637	5,8	7,1	6,9	35,7	0,9	56,20	43,80	1,283	8,2	7,6	8,0	39,8	1,2		
2015	62,63	37,37	1,606	2,1	7,5	6,9	40,0	1,2	53,30	46,50	1,150	8,2	8,2	8,2	43,0	1,4		
2020	61,51	38,49	1,483	3,8	7,3	7,2	41,5	1,3	51,60	48,40	1,066	7,5	8,1	8,0	44,8	1,5		
2025	60,79	39,21	1,380	3,5	7,0	6,8	43,3	1,4	50,80	49,20	1,032	7,1	8,3	8,2	49,6	1,7		
2030	60,70	39,30	1,545	3,7	6,8	6,2	47,2	1,5	48,30	51,70	0,934	6,8	8,6	8,4	54,4	2,1		

Таблиця 1. Прогнозно-аналітична оцінка параметрів структурної перебудови реального сектору економіки за сценаріями: відмови чи реалізації положень ІКФІ *

Примітка.

* Розраховано та систематизовано автором за матеріалами [13 – 19], прогноз побудовано за оригінальної системою модельних рішень

** Порогові значення агрегованого показника-індикатора ефективності використання інтелектуального капіталу змінюють в межах від 0,1 до 5,4. При ранжуванні вимірів: неефективне – 0,1 до 1,0; середній рівень ефективності – 1,1 до 2,9; висока ефективність використання інтелектуального капіталу – 3,0 до 5,4

Однак, трансформація їхніх внутрішніх розбіжностей, повинна проходити, на думку автора, низку послідовних змін що урахування тотожності та відмінності ознак потенціалів системно-універсального функціонування та обґрунтування властивих ним протилежних рис.

При цьому, необхідним є визначення конфліктності елементного складу для провадження розрахунку ступеню імовірності розв’язання суперечності та забезпечення збалансованості руху потенціалів до перспективних кутів розвитку. Слід зважати і на те, що динамічний розвиток економічної системи та її потенціально-факторних ознак відбувається на перших трьох стадіях, а на останніх – трансформаційні процеси послаблюються. Оскільки існування суперечностей доповнюється специфічними формами боротьби та конфронтації між економічними групами, видами економічної діяльності, політичними силами і регіонами, то активізація, вдала чи, навпаки, невдала реструктуризація, модернізація виробництва – породжують не лише кількісно-якісні зміни в різних сферах життєдіяльності, а ініціюють впровадження прогресивних технологій та наповнення суспільних відносин специфічними формами інформаційних суперечностей.

Відтак зазначимо: найдинамічніші елементи продуктивних сил (робоча сила, наука, засоби праці та інформація), що формують інтелектуальний та інноваційний потенціал національної економіки) у якості конститутивного чинника виступають потужнішим джерелом інтенсифікації процесів формування й поширення потенціалів. При цьому, визначальною ознакою нового етапу модернізації національної економіки, у разі реалізації інтегрованої концепції стратегічного управління інтелектуальним капіталом стає визначальна роль інноваційно-інформаційних чинників розвитку. Їх базис передбачає імплементацію ключових компонент в робочу силу, а саме: підвищення рівня освіти, кваліфікації; набуття позитивного досвіду практичної діяльності; інтелектуалізація культурної сфери тощо. Це і спричинить сформування умов для виникнення принципово нового типу розширеного виробництва, яке базуватиметься на інноваційних знаннях. При цьому, фундаментальні та прикладні знання, конструкторські розробки та інформація (інформаційний ресурс), а також машинні заходи їхньої обробки стануть основною рушійною силою реалізації інноваційної моделі розвитку, тим самим спричинюючи регенерацію економічної системи до життєздатної форми.

Висновки. Певним чином підсумовуючи вищенаведені викладки підкреслимо: динамічний процес становлення нових форм організаційно-економічних відносин на різних рівнях управління базується не відмові від виключно технократичного бачення наслідків провадження управлінських, економічних та технологічних процесів. Тому нагромадження інноваційних чинників впливу на національне господарство, особливо на еволюцію його інвестиційних, трансформаційних та енергетичних процесів, дозволяє констатувати необхідність реалізації принципових положень функціонування постіндустріальної економіки як системного утворення надзвичайного рівня складності. Глибинні наслідки перетворень, що передують більш ніж очевидні: а) змінюється виробничий базис українського суспільства; б) оновлюються принципи його конструювання; в) матеріально-речові елементи рефлексії внутрішнього середовища доповнюються потенціальними можливостями пристосування українського соціуму та його еліти до соціально-економічної реальності. Відтак якісне оновлення не лише промислового виробництва, а й національного господарства в цілому полягає, значною мірою, саме у висуванні на перший план сукупності граничних ресурсних, сировинних, науково-технічних і технологічних можливостей промислового виробництва, а також гармонізацію та досягнення цільових орієнтирів економічного зростання. Цілком закономірним підсумком концептуальних підходів до осмислення положень інтегрованої концепції стає оцінювання і прогнозування обсягу інтелектуального капіталу, нагромадження якого здійснюється на використанням потенціалів системно-функціонального спрямування.

Сьогодні в Україні у більшості видів економічної діяльності відбуваються або намічаються ентропійні процеси, що поступово набувають патологічного характеру. Зростання ролі освіти як чинника системної трансформації пов’язане безпосередньо із виникненням інтелектуально-виробничого феномена – інтелектуального капіталу, що складається з набутих знань, навичок, мотивації і енергії, якими наділені фахівці, хоча останні можуть їх використовувати на власний розсуд протягом певного часу. Доводиться констатувати – сучасна тенденція падіння в Україні інтересу до отримання високого рівня кваліфікації, зниження мотивації до системного процесу набуття знань не забезпечує розширення, поглиблення та інтенсифікації процесу вироблення, нагромадження, трансформації, трансляції, поширення і практичного використання інтелектуального капіталу – головного джерела розвитку людства на сучасному етапі історії. При чому, власне питання освоєння, розвитку і використання інтелектуального капіталу відіграють, на даний час, провідну та вирішальну роль у комерційній, підприємницькій, виробничій і зовнішньоекономічній діяльності національного господарства та організацій усіх форм власності. Проте, процеси сформування зазначеної компоненти, її нагромадження, поступають «сировинному захопленню» лозунгової політики в державі. Відтак, за результатами дослідження з’ясовано, що в процесі поширення і практичного використання інтелектуальний капітал не розпоршується, а нагромаджується, уможливує подальше вдосконалення трансформаційної структури, чутливої до дифузії інновацій та їх використання, водночас інтелектуальний капітал, залишаючись ефективним засобом перетворюючої дії, здійснює зворотній вплив на суб’єкти державного управління, не лише сприяючи підтриманню стабільності в державі, суспільній рівновазі, але й постаючи істотним чинником забезпечення загальноекономічного прискорення.

Література:

1. Данилишин Б. М., Микитенко В. В. Феноменологічні альтернативи економічного зростання України: Монографія / Данилишин Б. М., Микитенко В. В. – У 2 т. – Т. 1. – К.: РВПС України НАН України, ЗАТ «Нічлава», 2008. – 336 с.

2. Данилишин Б. М., Микитенко В. В. Макросистемна еволюція української економіки: Монографія / Данилишин Б. М., Микитенко В. В. – У 2 т. – Т. 2. – К.: РВПС України НАН України, ЗАТ «Нічлава», 2008. – 210 с.
3. Микитенко В. В. . Методичні підходи до моніторингу основних компонентів соціальної безпеки держави/ Микитенко В. В., Микитенко Д. О. / Під заг. ред. Л. І. Ільчука. – К.: Видавництво „Салютіс”, 2007. – 89 с.
4. Алимов О. М. Динамізм розвитку виробничого потенціалу. (Монографія)/ Алимов О.М., Гончарова Н. П., В.М., Микитенко В.В. та ін. / Редкол.: О. М. Алимов (відпов. ред.) та ін. – Київ, Ін-т економіки НАНУ, 2003. – 203 с.
5. Гриньов Б. В. Проблеми формування інноваційної системи в Україні. (Монографія). / Гриньов Б. В., Бубенко П. Т., Гусев В. А. // Економіка і прогнозування. – 2004. - № 3. – С. 127 – 129.
6. Микитенко В. В. Українська модель промислового зростання: теоретичні засади створення та економічний механізм реалізації / Алимов О. М., Микитенко В. В., Ємченко В. М // Фундаментальні орієнтири науки: Зб. наук. пр. – К.: Видавн. дім «Академперіодика», 2005 – С. 290 – 309.
7. Микитенко В. В., Алимов О. М. Стратегічний потенціал – сукупні можливості національної економіки по досягненню цілей збалансованого розвитку // Продуктивні сили України. науково-теоретичний економічний журнал. К.: – РВПС НАН України, 2006. – № 1. – С. 135–151.
8. Петрина М. О. Базові умови створення інноваційної моделі розвитку економіки України / Петрина М. О. // Економіка України. – 2006. - №8. – С. 35 – 40.
9. Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку. Постанова Верховної Ради України № 916-XIV від 13.07.1999 року. Відомості Верховної Ради України, 1999, № 37. – 336 с.
10. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Статистичний збірник [Електроний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
11. Бауліна Т. В. Прогнозно-аналітична оцінка обсягів і напрямів локалізації зусиль для надійності функціонування національної економіки [Текст] // Т. В. Бауліна / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми соціально-економічного розвитку регіонів в контексті сучасних процесів міжнародної інтеграції. Збірник наукових праць/Херсон, ПП Вишемирський В. С., 2009. – С. 22 – 29.
12. Бауліна Т. В. Побудова прогнозу параметрів економічного зростання та масштабів розвитку інтелектуального потенціалу [Текст] / Т. В. Бауліна // «Україна – Чехія – Польща – ЄС: сучасний стан та перспективи». Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (Випуск 6). – Херсон – Прага – Вроцлав: ПП Вишемирський В. С., 2009. – С. 7 – 16.
13. <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Статистичний збірник «Промисловість України у 1996 – 2000 рр.» / Державний комітет статистики України за ред. Л. М. Овденко. – К., 2001. – 400 с.
15. Статистичний збірник «Промисловість України у 2001 – 2005 рр.» / Державний комітет статистики України за ред. Л. М. Овденко. – К., 2006. – 304 с.
16. Статистичний збірник «Промисловість України у 2001 – 2007 рр.» / Державний комітет статистики України за ред. Л. М. Овденко. – К., 2008. – 356 с.
17. Потенціал України та його реалізація / Спільний звіт Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України та Національного банку України «Розбудова спроможності до аналізу соціально-економічних результатів і потенціалу в Україні». — К.: МЦПД, 2009. – 110 с.
18. Статистичний збірник «Наукова та інноваційна діяльність в Україні» за 2007 р.» / Державний комітет статистики України / За заг. редакцією Н. С. Власенко. – К.: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України», 2008. – 362 с.
19. Статистичний щорічник України 2007 рік / За ред. О. Г. Осауленка. – К.: Державний комітет статистики України; Консультант, 2008. – 572 с.

Стаття надійшла до редакції 06.10.2010 р.

ТОВ "ДКС Центр"